

Ripse Boswandelroute

GEMERT-BAKEL

heerlijckgroen

1

5

6

De route gaat volledig door de bossen langs bijzondere plaatsen, hoofdzakelijk over het bestaande wandelroutenetwerk.

Startpunt **“Bosmuseum” A**). We vertrekken over het rechtse bospad, steken de parkeerplaats recht over richting knooppunt 72. We blijven de gemarkeerde route volgen en lopen nu door het **“Beestenveld” B**) dat in bezit is bij Staatsbosbeheer. Rond de negentiende eeuw heeft men deze bossen aangelegd voor houtproductie. Hoofdzakelijk werden hier snelgroeiende buitenlandse bomen gebruikt, zoals de Amerikaanse Eik en Douglas. Deze bomen worden nu pleksgewijs omgezaagd omdat deze niet thuishoren in een natuurlijk bos volgens de laatste inzichten. Binnen enkele jaren zal een jong bos de kaalgeslagen stukken in beslag nemen.

Tijdens onze route komen we ook door vrij jonge bossen op voornamelijk gronden die van 1910 tot 1960 nog in cultuur waren als landbouwgrond maar ook deze gronden gaan eenzelfde toekomst tegemoet.

Na 1500 meter komen we op een vijfsplitsing en steken wij het Koordekanaal C) over en gaan direct links richting knooppunt 72. We lopen nu parallel aan het kanaal en slaan de eerste weg rechts in. Hierna tweede weg links, dan eerste weg rechts, einde van de weg rechts, vervolgens eerste kruising links richting knooppunt 72.

7

8

9

Aan de rechterhand passeren we weer het Koordekanaal en het informatiepaneel over het **Koordekanaal. C)**

Eerste kruising rechts, we blijven de gemarkeerde route volgen tot knooppunt 72. Deze ligt aan de Gemertsedijk.

Hier gaan we rechts en lopen over het verharde fietspad richting knooppunt 70 en op de tweede kruising verlaten we de gemarkeerde route door linksaf te gaan over de Keiweg om het bosgebied van de **Stippelberg D)** in te gaan.

Dit grote natuurgebied heeft twee gezichten. In het natte oostelijke deel vindt men een gemengd bos met de uitstraling van een landgoed met een landhuis met statige lanen en rododendron struiken.

In het westen, waar we nu zijn, ligt een dennenbos met talloze heuveltjes op de Peelrandbreuk. De omvang van de Stippelberg imponeert. Dit gebied alleen al beslaat ongeveer 1.000 hectare; dat is bijna 2000 voetbalvelden groot!

Tijdens de wandeling in dit westelijk deel van natuurgebied de Stippelberg loop je door dennenbossen en over stippels in het landschap. Die talloze stippels zijn stuifduinen die ontstonden door zandverstuivingen. In het vroegere open gebied had de wind vat op het zand, dat meegevoerd werd tot het door planten en struiken tegen werd gehouden. De Stippelberg dankt haar naam aan deze zandheuveltjes.

Dit gebied is sinds 1993 eigendom van Natuurmonumenten. Voorheen was het in particulier bezit bij de familie Ledeboer die als grootgrondbezitter het gebied ook liet ontginnen door de Heidemij.

We passeren voor de eerste maal de **Peelrandbreuk. E)**

Bij de tweede weg gaan we rechts af en pikken dan het wandelroutenetwerk weer op richting knooppunt 71 en blijven deze volgen.

We gaan bij de eerste kruising links en we naderen knooppunt 71. Hier gaan we links richting knooppunt 34.

Eind negentiende eeuw overheerste de dophei en brem nog dit gebied. Maar tussen 1893 en 1935 zette de Heidemaatschappij het gebied naar haar hand voor bosaanplant voor de mijnbouw.

Het open heideveld, een idyllisch stukje natuurschoon, is de Stippelberg met op het hoogste punt een zitbank om even bij te komen van de inspanningen.

Hier passeert u voor de tweede keer de **Peelrandbreuk E)** met rechts de hooggelegen Peelhorst. Dit is te zien aan de meters diep ingesneden sloot. Links in de Centrale slenk is de sloot veel minder diep ingesneden. Het grondwater dat van hoog (rechts) naar laag (links) wil en kan de water -ondoorlatende breuklijn ondergronds nauwelijks passeren. Daarom komt het grondwater vrijwel aan de oppervlakte over de breuklijn heen. IJzer in het grondwater komt zo met zuurstof in aanraking waardoor een roestbruine kleur ontstaat in de bodem van het water. Links van het pad kunt u dit bruine water en zand zien in de sloot.

De stippels of stuifduinen komen westelijk (hier links) van de breuklijn voor omdat het gebied hier veel droger is. In het natte oostelijke deel kon het zand niet stuiven en ontstonden dus geen duinen. Op en net over de breuklijn liggen de hoogste stuifduinen.

STARTPUNT

Burg. Wijtvlietln

Beestenveld

75

Kruisberglaan

Minis...

Gemertsedijk

74

Klotter...

P

Gemertsedijk

A

Klotterpeel

J

I

Hazenhu...

Stippelberg

72

73

H

71

E

30

A

ederheide

F

A

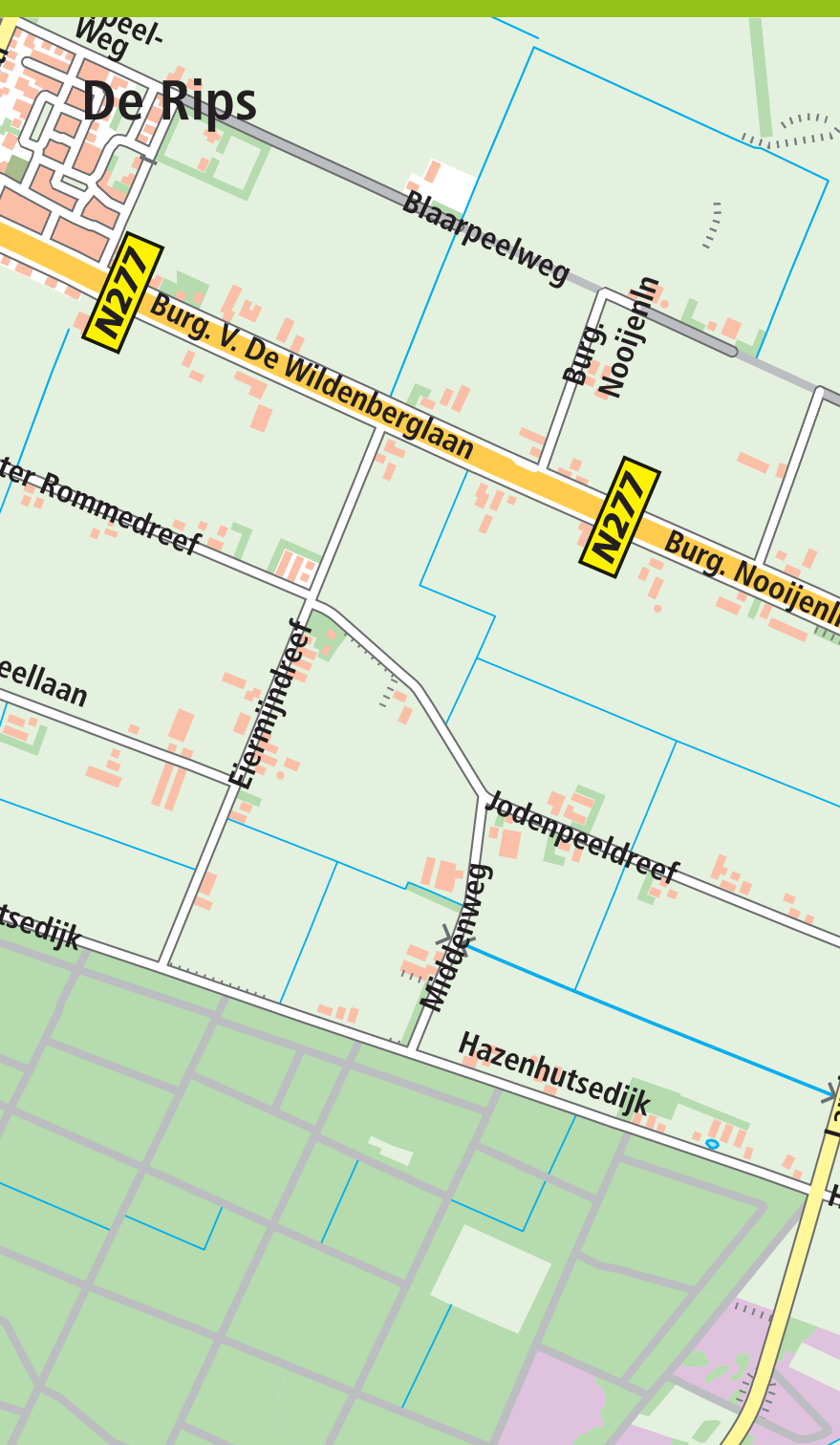
G

Stippelberg

34

heide

Beschrijving van de foto's

- 1 Koordekanaal
- 2 Eend
- 3 Stippelberg
- 4 Stippelberg
- 5 Stippelberg observatiepost
- 6 Stippelberg, stuifduinheide
- 7 Klotterpeel
- 8 Handwijzer Klotterpeel
- 9 Grove den Stippelberg
- 10 Koordekanaal Beestenveld
- 11 Oude Bakelsedijk Stippelberg
- 12 Stippelberg
- 13 Wandelen
- 14 Klotterpeel met paarden
- 15 Boswachterswoning
- 16 D'n Blikken Emmer, detail
- 17 D'n Blikken Emmer
- 18 Stippelberg

GEMERT-BAKEL

heerlijckgroen

14

15

16

Op een van de hoge toppen vindt u het monument **“D’n Blikken Emmer” F)** de historie hier van is verwoord op het informatiepaneel wat door de Ripse heemkundevereniging geplaatst is.

We blijven de markering volgen richting knooppunt 34

Bij knooppunt 34 zien wij rechts de karakteristieke **Boswachterswoning. G)** en gaan wij richting knooppunt 30 en achtereenvolgens houden wij knooppunt 73 aan. Hier gaan wij rechtsaf richting 74. Bij de **Oude Handwijzer H)** welke staat bij de parkeerplaats kunnen wij de historie lezen over deze plek. Daarna kunnen we kiezen voor het prachtige 2 km lange **“Laarzenpad”** door het beschermd natuurgebied de **Klotterpeel I)** dat in beheer is bij

Staatsbosbeheer. Door dit gebied ligt ook een restant van het **Koordekanaal J)**

Men moet daarvoor de verharde weg oversteken, de Hazenhutsedijk in, en daarna de eerste gelegenheid linksaf slaan, het poortje door, en achtereenvolgens de paarse markeringspalen blijven volgen. Men maakt hier een rondje en komt uiteindelijk weer op dezelfde plaats uit.

Wie niet kiest voor het Laarzenpad blijft op de gemarkeerde route en volgt 74 en achtereenvolgens 75. Wij komen dan weer terug bij het Bosmuseum, de startplaats waar ook het einde is van de Ripse Boswandeling.

Beschrijving plaatsen bij wandelroute: Ripse Boswandeling

A) Bosmuseum De Rips 2008

Bosmuseum De Rips is in 2008 gebouwd om de bijzondere ontstaansgeschiedenis van de bossen en het dorp De Rips te vertellen. Door middel van landkaarten, foto's en teksten wordt op 26 themapanelen verteld, hoe het gebied veranderde van een landschap dat bestond uit kale woeste gronden, heide en stuifduinen naar een florerende dorpsgemeenschap omzoomd door vele bossen.

B) Beestenveld 1864

Tot 1864 besloeg het Beestenveld een nog veel groter gebied dan nu en bestond veelal uit droge en (zeer) natte heide. Het reikte vanaf Bakel, geheel langs de grens met Gemert tot aan de grens met Oploo. Na de verdeling van de Bakelse Peel in 1864 werd het Beestenveld veel kleiner en kreeg de gemeente Bakel zelf het gebied van 462 ha in eigendom. In 1883 kochten de heren van Waterschoot v/d Gracht en v. Ogtrop de heide en in 1893 verkreeg de Heidemij hier de opdracht om te beginnen met de ontginning en bebossing. Vanaf het ontstaan van het dorp De Rips in 1921 tot halverwege de vorige eeuw werd het productiehout geleverd aan de toenmalige eigenaar de Mijn Laura in Eijgelshoven. Het hout diende als stuthout in de mijngangen voor de kolenwinning. Vanaf 1979 zijn de bossen in eigendom van Staatsbosbeheer en wordt er een moderner bosbeheer toegepast wat uitmondt in een grotere diversiteit van flora en fauna.

C) Koordekanaal in het Beestenveld 1939

Het Koordekanaal is gegraven in 1939 als aanvulling op de Peel-Raamstelling met het Defensiekanaal. Het doel was de verdediging van ons land tegen de oorlogsdreiging van Duitsland. Het

kanaal liep als aftakking van het Defensiekanaal door de Jodenpeel, natuurgebied de Klotterpeel en het Beestenveld. Vervolgens vervolgde het zijn weg langs de Vossenberg en Elsendorp richting Mill waar het weer aansloot op de Peel-Raamstelling. De naam Koorde zegt het al, het was een deel van een cirkel die uit militair oogpunt bedoeld was als extra verdedigingslijn van de eerdergenoemde Peel-Raamstelling. Momenteel maakt het kanaal dienst uit als water aanvoer /afvoer van de (nieuwe) Peelse Loop.

D) Stippelberg

Bij de verdeling van de Bakelse Peel in 1864 werd de Stippelberg als gebied verkregen door de 3 gemeenten Aarle, Beek en Helmond. Het was toen nog een kale vlakte die bestond uit heide en stuifduinen. Een gebied van 400 ha werd in 1871 gekocht door Carp uit Helmond en in 1883 werden in de nabijheid door de heren Van Waterschoot v/d Gracht en van Ogtrop ook eigendommen verkregen. Zij gaven opdracht aan de gemeente Bakel om met de ontginning te beginnen maar dit had weinig succes. In 1893 kocht A.H.Ledeboer de Stippelberg en hij gaf de Heidemaatschappij de opdracht om de jonge heide als gebied te ontginnen en er bomen te planten als productiebos. Het hout werd verkocht en gebruikt als stutpalen in de mijngangen voor kolenwinning. De Stippelberg is vanaf 1993 in eigendom van Natuurmonumenten en bestrijkt een gebied van 975 ha. Door het nieuwe bosbeheer zorgt zij voor een grote diversiteit in flora en fauna.

E) Peelrandbreuk

Een zijtak van de Peelrandbreuk wordt de Breuk van Milheeze genoemd en het is deze breuk die dit gehele bosgebied doorsnijdt. Twee aardlagen knarsen hier tegen elkaar en 4 meter

hoogteverschil tussen het oostelijk en westelijk deel is hiervan het gevolg. Deze breuklijn veroorzaakt ook grote verschillen in de waterhuishouding. Niet alleen vormt de breuklijn een laag die de grondwaterstroom blokkeert, maar ook is de gelaagdheid aan weerszijden heel anders. Op een aantal plaatsen komt ijzerhoudend kwelwater vanuit de ondergrond aan de oppervlakte doordat de ondergrondse horizontale doorstroming niet of nauwelijks mogelijk is door de structuur van de breuk. Het water kleurt roestbruin op plaatsen door oxydatie.

F) D'n Blikken Emmer

Op deze stuifduin stond in 1811 al een 7 à 8 meter lange houten paal met in de top een rieten mand met vlag. De paal werd als centraal middelpunt gebruikt in de Franse tijd door de landmeters om de gemeente Bakel ca. in kaart te brengen voor belastingheffing. De paal werd De Lange Juffer genaamd. Vanaf 1909 en later ging de naam over van "de leege emmer" naar D'n Blikken Emmer. Dit vanwege het feit dat in de top inmiddels een lege emmer hing. In de volksmond had de klimpaal de volgende doelstellingen: Uitkijkpost voor mogelijke bosbranden. Maar ook gaat het verhaal dat er gewerkt moest worden indien de emmer in de top hing maar ook dat de schaft was aangebroken indien er met een stok op de emmer werd geslagen en het geluid hiervan dit teken aangaf in de verre omtrek.

G) Boswachterswoning.

Vanaf 1870 stonden in de buurt al enkele schaapskooien en houten huisjes, waarvan er een opgemetseld werd in 1895. In het jaar 1900 zelf kwam hier het nieuwe huis klaar waar P. van den Einden in kwam wonen en wat dienst deed als eerste boswachters woning voor de Heidemij in dit gebied. Het was een woning met bakhuisje en bedrijfsruimte voor gereedschap en voor stalling van het werkpaard. Bij een brand in 1940 bleef het bakhuisje gespaard doch het woonhuis werd vernield. Nadien is de huidige witte boswachters woning herbouwd met haar bijzondere karakteristieke raamluiken. Het huis wordt al tientallen jaren bewoond door de boswachters familie Van der Aa.

H) Oude handwijzer bij de Klotterpeel

Dit was vroeger een belangrijk kruispunt. Hier kruisten eeuwenoude zandwegen die de doorgang door de kale, eenzame Peel mogelijk maakten. Op de topografische kaart van ca 1850 stond op deze plaats al een Handwijzer vermeld. De handwijzer wees de weg in de richting van Oploo en Deurne. Maar ook van Gemert naar Venray. Dit was dan ook voornaamste grote Peel doorgang. Deze weg werd in de Franse tijd rond 1810 dan ook "*Le grande chemin de Gemert à Venray*" genaamd. (*de grote weg van Gemert naar Venray*)

I) Klotterpeel met laarzenpad

In de 14 eeuw moet dit natuurgebied van 25 ha ontstaan zijn doordat men hier turven of klot ging steken voor brandstof uit de met veen begroeide laagte. Tot ca 1810 werd dit gebied op vele oude kaarten ingetekend als een nat gedeelte en was destijds Vossekuijen genaamd. Na die tijd kreeg het de naam Klotterpeel en verwijst ongetwijfeld dat er voorheen turf of klot gestoken werd. Het is momenteel een beschermd natuurgebied waar veel flora en fauna aanwezig is.

J) Koordekanaal door de Klotterpeel

Het Koordekanaal is gegraven in 1939 als aanvulling op de Peel-Raamstelling met het Defensiekanaal. Het doel was de verdediging van ons land tegen de oorlogsdreiging van Duitsland. Het kanaal liep als aftakking van het Defensiekanaal door de Jodenpeel, natuurgebied de Klotterpeel en het Beestenveld. Vervolgens vervolgde het zijn weg langs de Vossenbergring en Elsendorp richting Mill waar het weer aansloot op de Peel-Raamstelling. De naam Koorde zegt het al, het was een deel van een cirkel die uit militair oogpunt bedoeld was als extra verdedigingslijn van de eerdergenoemde Peel-Raamstelling. Dit is het overgebleven gedeelte van het Koordekanaal in natuurgebied De Klotterpeel.

De wandeling loopt over het grondgebied van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer waarvoor beide toestemming hebben gegeven.

Check voor meer info de website

www.HeerlijkVrij.nl

en klik op Heerlijk Groen

VW Heerlijk Vrij Gemert-Bakel

Ridderplein 49

5421 CX Gemert

T (0492) 366606

Deze wandelfolder is mede mogelijk gemaakt door Stichting Gemert-Bakel Toerisme en Recreatie welke in samenwerking met Heemkundevereniging D'n Blikken Emmer De Rips hebben gezorgd voor de route, tekstinhoud en foto's

Website

www.blikkenemmer.nl

Fotoverantwoording:

B. Van der Aa: foto nrs 4,6,9,17

B. Ploegmakers: foto nrs 1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 15, 18

D'n Blikken Emmer: foto nrs 14, 16

Provincie Noord-Brabant

